

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

KİMYA SEKTÖRÜ

Sektör Raporları

İhracat Genel Müdürlüğü
Kimya Ürünleri ve Özel İhracat Daire Başkanlığı

KİMYA SEKTÖRÜ

HS No: (2705-2715, 28-39, 4001-4010, 4014-4017)

Kimya sektörü ürünleri oldukça geniş bir ürün yelpazesine sahiptir. Sektör; mineral yakıtlar/yağlar (27 GTİP'li), inorganik kimyasallar (28 GTİP'li), organik Kimyasallar (29 GTİP'li), eczacılık (30 GTİP'li), gübre (31 GTİP'li), boya, macun, vernik (32 GTİP'li), parfümeri ve kozmetik (33 GTİP'li), sabun (34 GTİP'li), albüminoid madde (35 GTİP'li), barut, patlayıcı madde (36 GTİP'li), fotoğrafçılık, sinemacılık eşyası (37 GTİP'li), muhtelif kimyasallar (38 GTİP'li), plastik ve plastikten mamul eşya (39 GTİP'li) ve kauçuk ve kauçuktan eşya (40 GTİP'li) ürünlerini kapsamaktadır.

Kimya sanayi, pek çok sektöre ara mal ve hammadde temin eden bir sanayi dalı olarak, gerek üretim gerekse de dış ticarete önemli bir role sahiptir. Kimya sektöründen ham madde kullanılmaksızın üretilen çok az sayıda ürün bulunmaktadır. Bu kapsamda; tarım ilaçları, sentetik gübreler, veteriner ilaçları, sentetik elyaflar, sabun, deterjan, temizleyiciler, plastik ham maddeleri, beşeri ilaç sanayi, kozmetik sanayi, boya, yardımcı maddeler, deri, tekstil, inşaat (boru, levha, kapı, pencere vb.) yapııştırıcı, derz, dolgu maddeleri, izolasyon malzemeleri, fotoğraf malzemeleri, barut ve patlayıcılar gibi birçok sanayi alanına nihai ve ara ürün sağlamaktadır.

Kimya ürünleri içerisinde ticarete en çok konu olan petro-kimya ürünlerinin ana maddesi, ham petrolden üretilen ürünlerden biri olan "nafta"dır. Süreç, ham petrolden naftanın ve LPG'nin, bunlardan da etilen, propilen, benzen, paraksilen vb ürünlerin üretilmesi ve bu maddelerden de alçak yoğunluklu polietilen (AYPE), yüksek yoğunluklu polietilen (YYPE), polipropilen gibi plastik, kauçuk vb sektörlerin hammaddesinin üretilmesi şeklinde gerçekleşmektedir.

DÜNYADA KİMYA SEKTÖRÜ

Dünyada kimya sanayinin yaklaşık % 38'ini ana kimyasallar, %27'sini özel kimyasallar, %25'ini farmasötikler ve %10'unu tüketici kimyasalları oluşturmaktadır. (Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kimya Sektörü Raporu 2013/1). Ayrıca, Dünya kimya sektöründe nanoteknoloji, biyokimya, katalizatör, genetik, organik kimya ve polimer kimyası alanlarında yapılan son çalışmalar pozitif etkisini göstermeye başlamıştır

Öte yandan, kimyasal madde üreten ilk 30 ülkenin cirosu 2.784 milyar avro olup, ilk üç sırada %30,5'lik pay ile Çin, %14,6'lık pay ile ABD ve %5,6'lık pay ile Japonya gelmektedir (Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kimya Sektörü Raporu 2014/12). AB'de en büyük kimya üreticisi Almanya olmakla beraber onu Fransa, İtalya ve Hollanda takip etmektedir. Bu dört büyük üreticinin AB kimya toplam satışları içindeki payı %62,6'dır.

DÜNYA TİCARETİ

Dünya kimya ürünleri ithalatının bölgelere göre dağılımı, 2013 yılında, AB %35,3, Asya %37,4, NAFTA üyesi ülkeler %11,3, diğer Avrupa ülkeleri %6,1, Latin Amerika ülkeleri %5,9 ve Afrika ve Okyanusya ise %3,5 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 1. Ürün Bazında Dünya Kimya Sektörü İthalatı (Bin ABD \$)

FASIL	ÜRÜN	2014	2015	14/15 Değişim (%)	2015 Pay (%)
27	Mineral Yakıtlar/Yağlar	2.906.034.608	1.690.717.475	-41,8	43,3
28	İnorganik Kimyasal	131.486.972	117.762.175	-10,4	3
29	Organik Kimyasallar	464.670.173	400.497.654	-13,8	10,3
30	Eczacılık Ürünleri	532.876.019	514.555.871	-3,4	13,2
31	Gübreler	74.146.710	68.053.601	-8,2	1,7
32	Boya,Macun, Vernik	84.007.468	74.127.840	-11,8	1,9
33	Parfümeri, Kozmetik	114.846.039	105.293.351	-8,3	2,7
34	Sabunlar	60.990.861	54.512.268	-10,6	1,4
35	Albüminoid Madde	31.041.103	28.217.158	-9,1	0,7
36	Barut,Patlayıcı Madde	4.886.379	4.547.565	-6,9	0,1
37	Fotoğrafçılık, Sinemacılık Eşyası	16.608.216	14.672.045	-11,7	0,4
38	Muhtelif Kimyasallar	198.165.564	176.565.357	-10,9	4,5
39	Plastik Ve Plastikten Mamul Eşya	629.078.678	560.711.955	-10,9	14,4
40	Kauçuk Ve Kauçuktan Eşya	111.883.160	95.536.750	-14,6	2,4
Toplam*		5.360.721.950	3.905.771.065	-27,1	100

Kaynak: International Trade Center (ITC)-Trademap

*: Dünya toplamına ilişkin istatistikler kesinleşmemiştir.

Tablo 2. Ülkelere Göre Dünya Kimya Sektörü İthalatı (Bin ABD \$)

Sıra	Ülke Adı	2014	2015	14/15 Değişim (%)	2015 Pay (%)
1	ABD	605.268.970	457.821.992	-24,4	11,7
2	Çin	511.253.090	378.413.952	-26	9,7
4	Almanya	325.923.773	258.491.924	-20,7	6,6
3	Japonya	316.150.949	184.491.339	-41,6	4,7
5	Fransa	202.308.628	149.571.292	-26,1	3,8
6	Belçika	188.379.534	149.555.571	-20,6	3,8
7	Güney Kore	215.981.371	141.493.001	-34,5	3,6
8	Hollanda	199.776.997	141.452.116	-29,2	3,6
9	Hindistan	212.799.043	141.276.719	-33,6	3,6
11	Birleşik Krallık	167.483.013	134.536.945	-19,7	3,4
10	İtalya	153.615.440	119.401.056	-22,3	3,1
12	İspanya	126.822.681	91.729.451	-27,7	2,3
13	Singapur	142.204.577	90.329.934	-36,5	2,3
14	Kanada	104.433.087	82.688.409	-20,8	2,1
15	Meksika	88.493.260	79.307.458	-10,4	2
22	Türkiye	55.400.624	42.992.094	-22,4	1,1
Liste Toplamı		3.616.295.037	2.643.553.253	-26,9	67,7
Genel Toplam*		5.360.721.950	3.905.771.065	-27,1	100

Kaynak: International Trade Center (ITC)-Trademap

*: Dünya toplamına ilişkin istatistikler kesinleşmemiştir.

Dünya kimya ürünleri ihracat ve ithalat değerleri incelendiğinde, ABD'nin ithalatta ve ihracatta lider konumunda olduğu görülmektedir. Dünyanın en büyük kimya ürünleri ihracatçısı olmasına rağmen, ihracatının yaklaşık bir buçuk katı değerindeki ithalatı, ülkeyi kimya ürünleri dış ticaretinde en çok net ithalat yapan ikinci ülke konumuna getirmiştir. Bu çerçevede, 2015 yılında 458 milyar Dolarlık kimya ürünleri ithalatı gerçekleştiren ABD'nin, aynı yıl kimya

ürünleri ihracatı yaklaşık 331 milyar Dolar olarak kaydedilmiştir. Bu kapsamda, kimya ürünleri üreticisi ülkeler açısından, talep yoğunluğu sebebiyle, ABD pazarı büyük önem arz etmektedir.

TÜRKİYE'DE KİMYA SEKTÖRÜ

Türk kimya endüstrisi, ağırlıklı olarak petrokimya, sabun, deterjan, gübre, ilaç, boya-vernik, sentetik elyaf, soda gibi çeşitli kimyasal hammadde ve tüketim ürünlerinin üretiminin gerçekleştirildiği tesislerden oluşmaktadır. Sektörde faaliyet gösteren firmalar ölçek ve sermaye kaynakları açısından farklılık göstermektedir. Sektörde faaliyet gösteren firmaların önemli bir kısmı küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşmakla birlikte, büyük ölçekli firmalar ile çok uluslu şirketler de faaliyet göstermektedir.

Kimya sektörü ithalata bağımlı bir sektördür. Kullanılan hammaddenin yüzde 70'i ithal edilmekte, %30'u ise yerli üretimle karşılanmaktadır. Plastik üretimin ana girdisi %90 oranında petrokimya sektöründen sağlanmaktadır. Petrokimya sektörü ise büyük ölçekli, sermaye ve teknoloji yoğun bir sektördür. Plastik ve kauçuk sektörü %90'ın üzerinde ithalata bağımlı bir sektördür.

Kimya sektörü sermaye-teknoloji yoğun bir sektör olduğu için işgücü yoğunluğu düşüktür. Bu sebeple, kimya sektöründe yaklaşık 300.000 kişi istihdam edilmektedir. Kimya sektörü istihdamının imalat sanayi içindeki payı yaklaşık olarak %9 seviyelerindedir.

Son dört yılda ağırlıklı kapasite kullanım oranı %75,3 olarak belirlenen kimya sanayii, sermaye/teknoloji yoğun bir sektör olması nedeniyle işgücü yoğunluğu açısından nispeten düşük bir oran oluşturmaktadır. İmalat sanayii istihdamı içindeki payı son beş yıldır ortalama %8 düzeyinde seyreden sektörün, imalat sanayiinde yaratılan toplam katma değer içindeki payı ise %13,77'ye karşılık gelmektedir.

Kimya Sanayi, lojistik önemi açısından çoğunlukla ülkenin kıyı bölgelerinde lokalize olmuştur. Petrol ve petrol ürünleri, deterjan, sabun, ilaç kimyasalları, boya gibi ürünleri üreten kimya firmalarının çoğu Marmara Bölgesinin üç büyük sanayi ili olan İstanbul, Kocaeli ve Sakarya'da, Ege Bölgesinde İzmir'de yerleşim gösterirken, gübre ve petrol ürünleri firmalarının çoğu Akdeniz Bölgesinde toplanmıştır. Ayrıca Akdeniz bölgesinde ana ham maddelerden olan soda, bikromat gibi önemli üretim merkezleri de bulunmaktadır.

Kimya sektöründe yaklaşık 2600 kimyasal madde ve müstahzarları üretilmekte ve bu üretimlerde kullanılan yöntem ve teknolojilerin bir kısmı küresel rekabete ayak uydurabilecek seviyededir. Ancak, plastik sektöründe plastik hammaddede yerli üretimin yetersiz oluşu, deterjan, temizlik ürünleri, sabun, tabii kauçuk gibi sektörlerde hammadde açısından dışa bağımlı olması sektörün gelişimi için önemli bir engeldir.

Türkiye'deki en büyük petrokimya şirketi eskiden bir kamu kuruluşu olan ve 2007 yılında özelleştirilen Petkim'dir. Petkim'in öz sermayesinin % 51'i 2,04 milyar ABD doları bedelle Socar-Turcas tarafından satın alınmıştır. Şirketin % 10'u hâlen Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na aittir ve kalan % 39 hissesi ise İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda halka açık olarak işlem görmektedir. Petkim'in İzmir'deki Aliağa petrokimya tesisinin yıllık kapasitesi 3,2 milyon tondur. Petkim'in ürün yelpazesi içinde LDPE, HDPE, PVC ve PP ürünleri, masterbatch'ler, elyaf ve aromatikler yer almaktadır. Bu ürünler inşaat, elektrik, elektronik, ambalaj, tekstil ve ayrıca tıp, boya, deterjan ve kozmetik sektörleri açısından önem taşımaktadır.

Petkim, birçok sektöre hammadde olarak ürettiği söz konusu ürünleri için ana girdi olarak kullandığı naftayı, gerek yurt içindeki tek üretici olan Tüpraş'tan, gerekse ithalat yoluyla yurt dışından temin etmektedir. Aynen Petkim gibi, eskiden bir kamu kuruluşu olan ve 2005 yılında özelleştirilen Tüpraş, ülkemizde ham petrol işleyen tek kuruluş olup, faaliyetlerini İzmit, İzmir, Kırıkkale ve Batman'daki petrol rafinerilerinde sürdürmektedir. Şirketin üretimini yaptığı ürünler; LPG, benzin, hafif ve ağır nafta, kerosen, hafif ve ağır dizel (motorin) ve fuel oil yakıtıdır.

TÜRKİYE'DE DIŞ TİCARET

İHRACAT

Tablo 3. Kimya Sektörü İhracatımız (Bin ABD \$)

FASIL	ÜRÜN	2013	2014	2015	14/15 Değişim (%)	2015 Pay (%)
27	Mineral Yakıtlar/Yağlar	6.441.158	5.801.945	4.211.055	-27,4	25,5
28	İnorganik Kimyasal	1.199.165	1.321.145	1.249.078	-5,5	7,6
29	Organik Kimyasallar	598.460	534.080	474.102	-11,2	2,9
30	Eczacılık Ürünleri	754.085	806.552	878.819	9,0	5,3
31	Gübreler	98.501	151.429	134.736	-11,0	0,8
32	Boya, Macun, Vernik	764.472	771.222	681.232	-11,7	4,1
33	Parfümeri, Kozmetik	705.871	772.111	695.769	-9,9	4,2
34	Sabunlar	915.527	1.017.463	868.990	-14,6	5,3
35	Albüminoid Madde	197.167	181.793	175.670	-3,4	1,1
36	Barut, Patlayıcı Madde	23.963	28.563	30.264	6,0	0,2
37	Fotoğrafçılık, Sinemacılık Eşyası	26.296	18.746	12.527	-33,2	0,1
38	Muhtelif Kimyasallar	554.767	593.798	546.497	-8,0	3,3
39	Plastik Ve Plastikten Mamul Eşya	5.608.724	6.099.728	5.371.206	-11,9	32,5
40	Kauçuk Ve Kauçuktan Eşya	1.298.745	1.426.829	1.178.369	-17,4	7,1
Toplam		19.186.901	19.525.404	16.508.314	-15,5	100,0

Kaynak: International Trade Center (ITC)-Trademap

Tablo 4. Ülkelere Göre Kimya Sektörü İhracatımız (Bin ABD \$)

Sıra	Ülke Adı	2013	2014	2015	14/15 Değişim (%)	2015 Pay (%)
1	Irak	1.272.079	1.124.201	972.424	-13,5	5,9
2	Mısır	1.469.259	1.218.853	954.350	-21,7	5,8
3	Almanya	989.389	1.056.738	884.439	-16,3	5,4
4	BAE	708.996	683.107	757.227	10,9	4,6
5	İtalya	636.676	725.142	601.238	-17,1	3,6
6	Suudi Arabistan	216.203	413.375	510.601	23,5	3,1
7	İran	646.033	630.646	502.830	-20,3	3,0
8	Birleşik Krallık	546.796	594.294	498.993	-16,0	3,0

9	İspanya	609.240	561.315	498.105	-11,3	3,0
10	Rusya	796.088	782.669	480.336	-38,6	2,9
11	Azerbaycan	564.536	567.351	418.902	-26,2	2,5
12	Kıbrıs	517.487	60	413.739	689465,0	2,5
13	ABD	472.738	455.415	395.916	-13,1	2,4
14	Hollanda	611.645	360.886	361.243	0,1	2,2
15	Malta	599.003	842.184	358.373	-57,4	2,2
Liste Toplamı		10.656.168	10.016.236	8.608.716	-14,1	52,1
Genel Toplam		19.186.901	19.525.404	16.508.314	-15,5	100,0

Kaynak: International Trade Center (ITC)-Trademap

Mayıs 2010 tarihinde yayımlanan TİM İhracatçı Raporu kapsamında 2008-2023 Stratejik Hedeflerine göre, ülkemizin, 2023 yılında, 500 milyar dolar değerindeki genel ihracat rakamı ile dünya ihracatındaki payını ikiye katlayarak ilk 20 ülke arasında yer alacağı belirtilmektedir. Söz konusu raporda aynı dönem itibarıyla, kimya sektörü ihracat gelirinin de, 4.8 kat artarak 14,6'dan 50 milyar dolara yükselmesi, % 0,44 oranındaki dünya pazar payının 1.8 kat artarak % 0.79'a çıkartılması hedeflenmektedir.

İhracat hedefinin 50 milyar dolara ulaşılması için güçlü olduğumuz alt sektör ihracat değerlerinin;

- Organik ve anorganik kimyasalların 1.5'den 5.9'a milyar dolara
- Mineral Yakıtlar, yağların 5.1'den 11.7 milyar dolara
- Boya ve Hammaddelerin 0.5'den 2.5 milyar dolara
- Sabun, Deterjan, Kozmetiğin 1,0'den 3.3 milyar dolara
- Plastik Kauçuk ve Mamüllerinin 4.5'den 23.3 milyar dolara
- Eczacılık Ürünlerinin 0.4'den 3.3 milyar dolara

yükselmesi hedeflenmektedir.

Söz konusu sektörler kapsamında ilgili İhracatçı Birliği Genel Sekreterlikleri İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği (İMMİB) ile Akdeniz İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği (AKİB), ilgili ihracatçı birlikleri ise yine İMMİB bünyesindeki İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamülleri İhracatçıları Birliği ile AKİB bünyesindeki Akdeniz Kimyevi Maddeler ve Mamülleri İhracatçıları Birliğidir.

İTHALAT

Tablo 5. Kimya Sektörü İthalatımız (Bin ABD \$)

FASIL	ÜRÜN	2013	2014	2015	14/15 Değişim (%)	2015 Pay (%)
27	Mineral Yakıtlar/Yağlar	18.850.875	18.782.437	11.009.438	-41,4	25,6
28	İnorganik Kimyasal	1.592.956	1.593.630	1.388.778	-12,9	3,2
29	Organik Kimyasallar	5.314.064	5.832.864	4.715.576	-19,2	11,0
30	Eczacılık Ürünleri	4.151.045	4.428.133	4.296.427	-3,0	10,0
31	Gübreler	1.492.105	1.470.997	1.250.915	-15,0	2,9

32	Boya,Macun, Vernik	1.965.998	2.122.896	1.808.600	-14,8	4,2
33	Parfümeri, Kozmetik	1.141.574	1.191.588	1.101.900	-7,5	2,6
34	Sabunlar	870.829	876.350	779.414	-11,1	1,8
35	Albüminoid Madde	527.729	552.579	466.037	-15,7	1,1
36	Barut,Patlayıcı Madde	55.176	60.323	55.052	-8,7	0,1
37	Fotoğrafçılık, Sinemacılık Eşyası	214.880	193.671	156.804	-19,0	0,4
38	Muhtelif Kimyasallar	2.123.678	2.276.115	2.049.324	-10,0	4,8
39	Plastik Ve Plastikten Mamul Eşya	13.881.017	14.150.702	12.268.290	-13,3	28,5
40	Kauçuk Ve Kauçuktan Eşya	1.981.781	1.868.339	1.645.539	-11,9	3,8
Toplam		54.163.707	55.400.624	42.992.094	-22,4	100,0

Kaynak: International Trade Center (ITC)-Trademap

Tablo 6. Ülkelere Göre Kimya Sektörü İthalatımız (Bin ABD \$)

Sıra	Ülke Adı	2013	2014	2015	14/15 Değişim (%)	2015 Pay (%)
1	Almanya	4.810.593	4.698.413	4.190.180	-10,8	9,7
2	Rusya	6.039.394	5.786.038	3.612.070	-37,6	8,4
3	İtalya	3.875.555	3.465.308	2.753.041	-20,6	6,4
4	Hindistan	3.681.360	3.723.677	2.671.996	-28,2	6,2
5	Çin	2.406.793	2.757.893	2.557.510	-7,3	5,9
6	ABD	2.663.134	2.723.077	2.366.171	-13,1	5,5
7	Güney Kore	1.419.534	2.169.475	2.008.633	-7,4	4,7
8	Fransa	2.132.667	2.145.530	1.877.477	-12,5	4,4
9	Suudi Arabistan	1.963.900	2.207.746	1.860.067	-15,7	4,3
10	Belçika	1.759.109	1.783.516	1.512.257	-15,2	3,5
11	İspanya	1.348.076	1.481.251	1.356.770	-8,4	3,2
12	İsrail	1.937.002	2.353.224	1.250.278	-46,9	2,9
13	Yunanistan	3.378.864	3.299.563	1.245.605	-62,2	2,9
14	Hollanda	1.388.510	1.479.624	1.147.004	-22,5	2,7
15	Birleşik Krallık	1.161.239	1.244.937	1.089.511	-12,5	2,5
Liste Toplamı		39.965.730	41.319.272	31.498.570	-23,8	73,3
Genel Toplam		54.163.707	55.400.624	42.992.094	-22,4	100,0

Kaynak: International Trade Center (ITC)-Trademap

KAYNAKLAR

- International Trade Center (ITC), Trade-Map (<http://www.trademap.org/>)
- Avrupa Kimya Endüstrisi Konseyi (CEFIC) verileri (<http://www.cefic.org/>)
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kimya Sektörü Raporları (<http://www.sanayi.gov.tr/>)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

Adres: T.C. Ekonomi Bakanlığı
İnönü Bulvarı No:36 06510 Emek / ANKARA
Telefon: +90 312 204 75 00
www.ekonomi.gov.tr
<http://blog.ibp.gov.tr>
İhracat İletişim Noktası: 444 43 63